

Sygn. akt V ACa 742/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Tomasz Pidzik
Sędziowie :	SSA Zofia Kołaczyk SSA Urszula Bożałkińska (spr.)
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w M.

przeciwko S. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 26 czerwca 2013 r., sygn. akt II C 274/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że powództwo oddala;
2. nakazuje pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 2.824 (dwa tysiące osiemset dwadzieścia cztery) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji.

Sygn. akt V ACa 742/13

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w M. wniósł o zasądzenie od pozwanej, małoletniej S. W. na rzecz jej matki A. B. kwoty 110.666,67 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania.

W dniu 16 marca 2011 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił powództwo.

Po apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 17 lipca 2011 roku w sprawie VACa 304/11 uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W motywach Sąd Apelacyjny podkreślił, iż matka pozwanej nie została przypozwana a nadto małoletnia pozwana nie była w procesie należycie reprezentowana, co w konsekwencji prowadziło do nieważności postępowania.

W zakresie ponownego rozpoznania został ustanowiony dla małoletniej pozwanej kurator dla reprezentacji jej interesów – i to dwukrotnie, bowiem pierwszy wyznaczony kurator zmarł – natomiast zawiadomiona o toczącym się postępowaniu matka pozwanej, A. B., nie przystąpiła do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego.

Na rozprawie w dniu 12 września 2012 roku powód ograniczył żądanie pozwu i wniósł o zasądzenie na rzecz A. B. od pozwanej kwoty 83 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 13.06.2008 roku. Kurator małoletniej pozwanej wyraził zgodę na wycofanie powództwa ponad kwotę 83 000 złotych, zaś w pozostałym zakresie nadal wnosił o oddalenie powództwa.

Uwzględniając powództwo co do kwoty 56462,99 złotych **Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:**

A. B. jest dłużniczką powoda, co zostało stwierdzone tytułem wykonawczym w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Katowicach. Wierzyciel – powód w tej sprawie – wszczął przeciwko swojej dłużniczce postępowanie egzekucyjne, które okazało się bezskuteczne i powód uzyskał zajęcie wierzytelności przysługującej A. B. od jej córki z tytułu zachowku.

Z mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 13 czerwca 2008 roku sygn. II Ns 380/08 spadek po zmarłym ojcu A. B., H. S., na podstawie testamentu własnoręcznego nabyła w całości jego wnuczka, małoletnia S. W..

Pozwana S. W. odziedziczyła po dziadku dwie nieruchomości:

- położoną przy ulicy (...) w R. dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...), zabudowaną budynkiem mieszkalnym, której aktualna wartość – wedle stanu z dnia otwarcia spadku wynosiła 215 894,19 złotych,

- położoną przy ulicy (...) nieruchomość gruntową, dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW (...), o powierzchni 561 m² o wartości – wedle stanu z dnia otwarcia spadku a cen aktualnych – 9957,75 złotych. Działka ta nie nadaje się aktualnie do zabudowy z uwagi na przebieg infrastruktury technicznej.

Pozwana S. W. jest uczennicą – aktualnie III klasy liceum (...) w R.. Na swoje utrzymanie od ojca otrzymuje 200 złotych z tytułu alimentów. W pozostałym zakresie koszty jej utrzymania ponosi ojczym, M. B.. Oprócz opisanego wyżej majątku i uzyskiwanych alimentów pozwana nie posiada żadnych innych środków trwałych, czy też oszczędności. Po zakończeniu nauki w liceum pozwana planuje roczny wyjazd do USA celem nauki języka i pracy jako opiekunka do dzieci. Jej matka A. B. jest na utrzymaniu męża – M. B., który prowadzi własną przychodnię lekarską. M. B. wykonał, po nabyciu przez pozwaną praw do spadku po dziadku, remont domu, który odziedziczyła pozwana. Aktualnie w tym domu mieszka pozwana wraz z rodzeństwem, matką i M. B.. Praktycznie całość utrzymania rodziny spoczywa na M. B..

Czyniąc powyższe ustalenia Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo powoda w części do kwoty zasądzonej wyrokiem okazało się zasadne, w pozostałej części podlegało oddaleniu a w zakresie wycofanego powództwa sąd postępowanie umorzył.

Bezspornym było, iż:

- powód dochodził zapłaty na jego rzecz wierzytelności stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w Katowicach, należnej mu od A. B.,

- tytuł wykonawczy skierował do egzekucji, jednakże ta okazała się bezskuteczna z uwagi na brak majątku dłużnika, do którego mogłaby być skierowana,
- dłużniczka powoda znalazła się w kręgu ustawowych spadkobierców po swym zmarłym ojcu, który pozostawił po sobie majątek (nieruchomości opisane powyżej), który na podstawie testamentu odziedziczyła po nim wnuczka S. W.,
- pozwana była uprawniona do zachowku na podstawie art. 991 § 1 k.c. i przysługiwało jej roszczenie wobec spadkobiercy – jej córki S. W.,
- z uprawnienia dochodzenia zachowku nie skorzystała i nie zamierzała skorzystać,
- uprawniony do zachowku brat A.B. W. oraz jego córka P. W. (1) i syn P. W. (2) odrzucili spadek.

W ocenie Sądu Okręgowego zgodnie z treścią art. 887 k.p.c., z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Bezspornie powód uzyskał zajęcie roszczenia o zachówek, przysługujące A. B.. Należy podzielić pogląd powoda, iż roszczenie o zachówek jest w swej istocie wierzytelnością, która może zostać przez uprawnionego do zachowku przeniesiona na inną osobę (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1975 roku – III CZP 91/74) W tej sytuacji zasadna jest też możliwość przymusowej realizacji roszczenia o zachówek w imieniu dłużnika poprzez wierzyciela, a to na podstawie art. 887§1 i 902 k.p.c. Skoro bowiem dobrowolnie, poprzez ustalenia stron stosunku cywilnoprawnego, można przenieść wierzytelność z tytułu zachowku z uprawnionego na inną osobę, to tym bardziej można w imieniu dłużnika realizować wierzytelność z tytułu zachowku, o tyle o ile ustawodawca normą prawną zezwolił wierzycielowi na przymusową realizację takiego roszczenia.

Reasumując powód miał prawo do wystąpienia w imieniu A. B. przeciwko córce S. W. o zachówek.

Przechodząc do kolejnej spornej okoliczności należy podkreślić, iż oczywistym jest, iż A. B. nie miała zamiaru realizować swej wierzytelności wobec własnej córki S. W. ponieważ sama wyraźnie to stwierdziła. Nadto z zeznań S. W. oraz twierdzeń jej kuratora wynika, iż A. B. mieszka ze swymi dziećmi, pochodzącymi z małżeństwa z M. B. oraz samą pozwaną w domu jednorodzinnym będącym własnością córki. Po nabyciu przez S. W. prawa do spadku po dziadku – ojcu A. B. – pozwana stała się właścicielką nieruchomości, na których posadowiony jest budynek jednorodzinny wraz z garażem. Budynek mieszkalny został wyremontowany przez M. B. i on wraz z A. B. i ich dziećmi oraz samą pozwaną zamieszkują w tym miejscu. Jasne staje się, iż w takiej sytuacji realizacja roszczenia o zachówek przysługującego A. B. przeciwko S. W., nie leży w interesie A. B.. Nie uprawnia to pozwaną do kreowania zarzutu, iż roszczenie to jest roszczeniem godzącym w treść normy art. 5 k.c. Sam fakt, iż właśnie brak interesu po stronie A. B. realizacji roszczenia o zachówek a to dlatego, iż realizacja tej wierzytelności prowadziłaby do zaspokojenia właśnie firmy (...) – powoda w przedmiotowej sprawie, nie pozwala na przyjęcie, iż tego rodzaju akcja procesowa narusza normę prawną art. 5 k.c. W tym przypadku prawo do decydowania o realizacji roszczenia o zachówek zostało przesunięte na powoda i to on miał prawo do zadecydowania, czy z prawa tego skorzysta, czy też nie. Natomiast skorzystanie z tego prawa nie godzi w normę prawną art. 5 k.c., bowiem wierzyciel ma prawo do realizacji swych wierzytelności, tym bardziej tych które wynikają z prawomocnych orzeczeń sądowych.

W tej sytuacji prawo A. B. do realizacji zachowku wobec S. W. wynika z woli ustawodawcy, który ustanowił tego rodzaju roszczenie i to właśnie po to aby bronić pozbawionych prawa do spadku spadkobierców o których stanowi art. 991 §1 i 2 k.c., co wyklucza możliwość w tej relacji – spadkobierca – spadkodawca – poszukiwania naruszenia zasad współżycia społecznego.

Natomiast, co do naruszenia zasad współżycia społecznego w relacji pomiędzy A. B. a pozwaną S. W. trzeba podkreślić, iż „zachówek stanowi minimum zagwarantowanego udziału w spadku spadkobiercy ustawowemu i pozbawić go tego udziału można tylko w sytuacjach wyjątkowych - na podstawie art. 5 k.c.”

Zatem można poszukiwać naruszenia zasad współżycia społecznego w relacji pomiędzy uprawnionym do zachowku a zobowiązanym do jego zapłaty, gdy w rozpoznawanej sprawie tego rodzaju zachowań A. B. wobec S. W. nie można się

było dopatrzeć. Stąd w ocenie Sądu brak było podstaw do uznania, iż roszczenie o zachówek, jakie posiadała A. B. – a właściwie jego realizacja i to zarówno przez samą A. B., jak i przez powoda – było niezgodne z zasadami współzycia społecznego i naruszało normę art. 5 k.c.

W tej sytuacji, skoro A. B. była uprawniona do zachowku i miała prawo swe roszczenie realizować, to tym bardziej miał prawo to roszczenie realizować powód z tytułu zajęcia wierzytelności o zachówek.

Bezspornym był skład masy majątku spadkowego, jaki otrzymała w spadkobranii S. W.. Co do wartości wchodzących w skład spadku nieruchomości Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego R. S. i w oparciu o wnioski wynikające z tej opinii przyjął, iż majątek spadkowy w sumie to kwota 215 894, 19 złotych plus 9954,75 złotych co razem daje kwotę 225848,94 złotych – była to wartość spadku z daty jego otwarcia i z chwili orzekania. A. B., jako spadkobierczyni ustawowa, byłaby uprawniona do 1/2 części spadku po swoim ojcu. Nie była osobą trwale niezdolną do pracy, czyli na podstawie art. 991§1 k.c. należny jej udział zachowkowy to 1/2 z udziału ustawowego, czyli 1/4. Zatem (...),94 razy 1/4 daje to kwotę 56462,99 złotych. Takiej kwoty miał prawo domagać się powód aby została zasądzona od pozwanej na rzecz A. B.. Stąd właśnie ta kwota została przez Sąd zasądzona od pozwanej na rzecz A. B. w punkcie 1 wyroku. Ponad tę kwotę powództwo zostało oddalone – pkt 2 wyroku. Natomiast ponad kwotę 83000 złotych postępowanie zostało umorzone. (art.355§1 k.p.c.).

Od powyższego wyroku wniosła apelację pozwana, zaskarżając go w całości.

Zarzuciła błąd i niewłaściwą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, naruszenie prawa materialnego w postaci art. 5 k.c. poprzez uznanie, że nie zachodzą przesłanki do oddalenia, z punktu widzenia prawa procesowego, „kulawego powództwa”, a także swobodne przyjęcie, że przysze, niepewne i pozbawione przesłanek i podstaw oświadczenie małoletniej stało się podstawą rozważań Sądu co do istotnych rozstrzygnięć.

Rozpoznając apelację pozwanej Sąd Apelacyjny obligowany był, w pierwszej kolejności do poczynienia rozważań, czy zajęcie wierzytelności dłużnika z tytułu zachowku mogło prowadzić do uwzględnienia powództwa w stanie faktycznym sprawy.

W związku z powyższym należało wyjść od stwierdzenia, że nowelizację Kodeksu postępowania cywilnego dokonaną ustawą z dnia 2 lipca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004r., Nr 172, poz. 1804) wprowadzono odrębne regulacje w odniesieniu do egzekucji prowadzonej z wierzytelności innych aniżeli wierzytelności z wynagrodzenia za pracę i wierzytelności z rachunku bankowego oraz do egzekucji z innych praw majątkowych.

Obecnie egzekucję z innych wierzytelności regulują przepisy art. 895-908 k.p.c. i przez „inne wierzytelności”, których dotyczą przedmiotowe regulacje rozumieć należy również wierzytelność uprawnionego z tytułu zachowku.

Pozostaje równocześnie faktem, że ustawodawca w art. 991§2 k.c. posługuje się w stosunku do uprawnionego, że przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej do pokrycia zachowku albo do jego uwzględnienia.

Precyzując istotę roszczenia z tytułu zachowku Sąd Najwyższy w wyroku z 28 kwietnia 2010 roku III CSK 143/09 (OSNC 2010r., nr 11, poz. 154) wskazał, że roszczenie o zachówek jest roszczeniem majątkowym, pozbawionym pierwiastka osobowego, mającym na celu realizację interesów rodzinnych, zgodnie z pierwotnymi ideami prawa spadkowego oraz instytucji zachowku, chroniącej bezpośrednich spadkobierców ustawowych przed pokrzywdzeniem ze strony spadkodawcy.

Wysokość tego roszczenia nie zależy od walorów podmiotowych uprawnionego i zobowiązanego ani od jakichkolwiek właściwości po ich stronie. Roszczenie o zachówek jest zbywalne i jako instytucja prawa spadkowego nie może być w żaden sposób kojarzone z roszczeniami alimentacyjnym, nawet sensu largo. Uprawniony do zachowku może zatem przenieść na inną osobę przysługującą mu z tego tytułu wierzytelność, albowiem dopuszczalny jest w świetle

art. 509 k.c. przelew wierzytelności. Okoliczność, że ustawodawca przyznaje prawo do zachowku tylko wąskiemu gronu najbliższych spadkodawcy osób, bo tylko zstępny, małżonkowi i rodzicom nie nadaje wierzytelności z tytułu zachowku tak dalece osobistego charakteru, aby pozbawił on ją przymiotu prawa majątkowego, które może być przedmiotem zwykłego obrotu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 13 lutego 1975r., III CZP 91/74, OSNC 1976r., nr 1, poz.6).

Tym samym uprawniony z tytułu zachowku swą aktywnością, poprzez realizację przysługującego mu roszczenia z tytułu zachowku, jako roszczenia istniejącego, przedmiotem obrotu uczynić może wierzytelność.

Przyjmując, za Sądem Najwyższym, znaczącą przewagę czynnika majątkowego nad czynnikiem osobistym w roszczeniu z tytułu zachowku wobec zaniechania przez dłużnika powoda dochodzenia roszczeń z tego tytułu przeciwko swojej córce, pozwanej S. W., Sąd Apelacyjny uznał dopuszczalność dochodzenia przez powoda roszczenia o zachówek przysługującego dłużniczce A. B. przy odpowiednim stosowaniu przepisu art. 887§1 k.c. w związku z zajęciem wierzytelności z tytułu zachowku przysługującej dłużniczce i regulacją art. 902 k.p.c.

Wierzyciel wnoszący powództwo o zapłatę zachowku na podstawie §2 art. 887 k.p.c. przypozwał dłużnika – A. B., która na rozprawie w dniu 30 maja 2012 roku (k.174) odmówiła składania zeznań w charakterze świadka. Oświadczyła równocześnie, że nie wstępuje do sprawy w charakterze interwenienta po stronie powodów, bo nie miała zamiaru występować przeciwko córce o zachówek, dlatego że strona powodowa ściga ją, a nie córkę. Dłużniczka oświadczyła też, że przez rok miała czasową niezdolność do pracy z powodu chemioterapii.

Postępowanie dowodowe wykazało też, że w/w w okresie 10 lat przed śmiercią ojca w 2004 roku nie otrzymała od niego żadnej darowizny (vide: zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w R. z 6 czerwca 2012 roku – k.176).

Na rozprawie w dniu 12 września 2012 roku (k. 187) Kurator małoletniej pozwanej wnosząc o oddalenie powództwa podał, że aktualny mąż dłużniczki M. B. dokonał znaczącego remontu w spadkowym domu i dalej go remontuje.

W chwili śmierci spadkodawcy ten dom był kompletnie zapuszczony i zaszczurzony. Nie było w nim nawet ogrzewania, bo H. S. zrobił z tego miejsca melinę pijacką. W chwili w domu mieszka dłużniczka wraz z mężem, dwójką dzieci z tego małżeństwa w wieku 6 i 2 lata oraz pozwana S. W., gdy ma on równocześnie powierzchnię użytkową, według biegłego rzeczoznawcy wynoszącą 125,80 m², gdy stan budynku przyjęty według oceny pierwotnej (vide: k.36) na datę 14 lipca 2004 roku był zły i wymagał wielu koniecznych napraw.

Pozwana S. W. jest niepełnoletnią uczennicą drugiej klasy liceum Alimenty w kwocie 200 złotych otrzymywane od ojca przeznaczane są na kieszonkowe małoletniej, której pełne koszty utrzymania, podobnie jak reszty zamieszkałej z nią rodziny pokrywa ojczym małoletniej, mąż jej niepracującej matki, która wychowuje dwoje małych dzieci pochodzących z drugiego małżeństwa. Małoletnia pozwana nie ma innego majątku poza domem stanowiącym spadek i po zakończeniu liceum oraz rocznej pracy w charakterze opiekunki w USA zamierza studiować psychologię w Polsce (dowód: zeznania pozwanej złożone na rozprawie w dniu 26 czerwca 2013 roku – e-protokół – k.282).

Ponieważ z dyspozycji art. 867§1 k.p.c. z mocy samego zajęcia wierzyciel – tu powód wykonuje wszelkie prawa dłużnika, jego sytuacja i sytuacja pozwanej są oceniane przy rozpoznawaniu powództwa o zapłatę z tytułu zachowku pod kątem art. 5 k.c.

Rozpoznając roszczenie o zachówek przynależne dłużnikowi powoda Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności odniósł się do funkcji jakie spełnia zachówek przedstawionych przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 lipca 2013 roku P56/11 (OTK-A 2013, nr 6, poz. 85) dotyczącym zgodności z Konstytucją instytucji zachowku.

Trybunał Konstytucyjny odniósł się jednocześnie do oceny szeroko rozumianej przydatności prawa do zachowku prezentowanych, jako koncepcje teoretyczne w piśmiennictwie. Choć żadna z nich nie jest niepodważalna, to determinowane nimi rozumowania prawodawcze mogą być przydatne z punktu widzenia systemu prawnego.

W świetle pierwszej koncepcji prawo do zachowku, przyczyniając się do zapewnienia utrzymania najbliższym członkom rodziny spadkodawcy, stanowi przedłużenie obowiązku alimentacyjnego ciążącego na zmarłym.

W świetle drugiej koncepcji prawo do zachowku służy zabezpieczeniu przed nagłym pogorszeniem się dotychczasowego standardu (jakości życia) członków rodziny. w omawianym przeto zakresie prawo spadkowe stanowi dopełnienie prawa zabezpieczeń społecznych.

W świetle trzeciej koncepcji prawo do zachowku służy zachowaniu majątku rodzinnego oraz zabezpieczeniu wykonania swoistej umowy międzypokoleniowej. Niejednokrotnie istotny substrat majątku spadkodawcy stanowią bowiem również składniki wcześniej odziedziczone po przodkach. Prawo do zachowku stanowi tym samym zabezpieczenie sprawiedliwego przekazania wypracowanego rodzinnie majątku.

W świetle czwartej koncepcji prawo do zachowku powstaje ex lege w związku z ciążącym na członkach rodziny obowiązkiem solidarności, wzajemnym obowiązkiem wspierania się i pomocy. Stanowi ono przedłużenie szeroko rozumianej i wielopłaszczyznowej solidarności po śmierci członka rodziny. Skoro zmarły był jej członkiem, nie może przekreślić tego faktu dokonując czynności na wypadek śmierci, zwłaszcza że właśnie wtedy interesy rodziny nabierają najwyższego znaczenia.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, gdy w stosunku do dłużniczki zachówek dochodzony nie wynikałby z żadnej funkcji prawa spadkowego, którą może on spełniać, takie powództwo podlegałoby oddaleniu, jako stanowiące nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 kodeksu cywilnego w świetle kryterium słuszności i bliskości.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny wskazał, że nie zasługuje na uwzględnienie argument, jakoby prawo do zachowku stanowiło najbardziej dolegliwe z możliwych ograniczeń prawa dziedziczenia z uwagi na „automatyzm” art. 991 kodeksu cywilnego. Należy bowiem przypomnieć, że w orzecznictwie sądowym powszechnie przyjmuje się możliwość korygowania skutków zastosowania przepisów o zachowku z powołaniem się na zarzut nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 kodeksu cywilnego) w celu zapobieżenia powstaniu sytuacji jaskrawie niesprawiedliwych.

Analizując orzecznictwo dotyczące instytucji zachowku zauważyć należało, że za sytuacje jaskrawo niesprawiedliwe, które uprawniają do posłużenia się konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego, uznano także gdy, roszczenie o zachówek nie zapewnia uprawnionemu, realnej, należytej mu korzyści, właśnie „kosztem” danego spadkobiercy, a w skład spadku wchodzi jedynie nieruchomości mieszkalna, służąca zaspokojeniu tych potrzeb, przy tym wyłącznie w zakresie koniecznym (por uchwałę Sądu Najwyższego z 19 maja 1981r., III CZP 18/81, OSNC 1981r., nr 12, poz. 228, wyroki z 7 kwietnia 2004 r., IV CK 215/03, LEX nr 152889 i z 30 stycznia 2008r., III CSK 255/07, OSNC 2009r., nr 3, poz. 47 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 22 kwietnia 2009r., I ACa 459/08, LEX nr 550912).

Okoliczności te jawią się jako występujące wprost w stanie faktycznym spawy. Dłużniczka, A. B. korzysta bowiem nieodpłatnie z całego przedmiotu spadku, nie pracuje zarobkowo, a więc nie ponosi kosztów remontów oraz bieżących kosztów eksploatacji budynku a także świadczeń pieniężnych na utrzymanie małoletniej, bo te ponosi wyłącznie jej mąż.

Z drugiej strony spadek stanowi konieczne lokum nie tylko dla pozwanej, ale i całej jej rodziny, gdy nie ma ona równocześnie żadnych możliwości zarobkowych, by mogła z innego (poza spadkiem) majątku realizować dług pieniężny swojej matki.

W świetle zatem przesłanek z art. 5 k.c. powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Dlatego też Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił punkt 1 wyroku Sądu Okręgowego w ten sposób, że powództwo oddalił.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz.U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.). Sąd Apelacyjny obciążył stronę powodową nieuiszczoną opłatą sądową od apelacji pozwanej.